

DANIŞTAY KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanununun 9 uncu maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“3. Danıştay üyeleri oniki yıl için seçilir. Bir kimse iki defa Danıştay üyesi seçilemez.

4. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından Danıştay üyeliğine seçilip görev süresi sona erenler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulu tarafından, idari yargıda sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanır.

5. Cumhurbaşkanı tarafından Danıştay üyeliğine seçilip idari yargıda bir göreve atanmak isteyenler, görev sürelerinin bitiminden bir ay öncesine kadar, idari yargıda bir göreve atanmak için talepte bulunur. Talepte bulunanlar Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulu tarafından idari yargıda sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanır. Talepte bulunmayanlar, başka bir göreve atanmak üzere Danıştay Başkanlığı tarafından Başbakanlığa bildirilir.

6. Dördüncü ve beşinci fıkralar uyarınca atananlar, Danıştay üyelerine sağlanan her türlü aylık, ödenek, zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal hakları almaya devam ederler. Görevi sona eren üyelerin Danıştayla ilişkileri kesilir; ancak atamaları gerçekleşinceye kadar, özlük hakları Danıştay tarafından karşılanmaya devam olunur.”

MADDE 2- 2575 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “dört” ibaresi “altı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 2575 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “on beşi” ibaresi “dokuzu”, “ikisi” ibaresi “biri” ve “on yedi” ibaresi “on” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 2575 sayılı Kanunun 15 inci maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve mevcut üçüncü fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“3. Bu Kanun ve diğer kanunlara göre yapılacak seçimlerde Danıştay Genel Kurulu üye tam sayısının hesabında; görev süresinin dolması, ölüm, emeklilik veya istifa gibi nedenlerle boş olan üyelikler dikkate alınmaz.”

MADDE 5- 2575 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesi aşağıdaki şekilde, üçüncü fıkrasında yer alan “onbeştir” ibaresi “dokuzdur” şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddenin dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“İdari İşler Kurulu, idari daire başkanı ile her takvim yılı başında Başkanlık Kurulunca idari daireden seçilecek iki üye ve her dava dairesi başkan veya üyeleri arasından seçilecek bir üyeden oluşur.”

“Bu toplantılarda toplanma ve görüşme yeter sayısı yedidir.”

MADDE 6- 2575 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “yirmi beş” ibaresi “onbeş” ve “onüçtür” ibaresi “yedidir” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 7- 2575 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Danıştayın temyiz mercii olarak görevi, bir hukuk kuralının uygulanmaması veya yanlış uygulanması şeklinde ortaya çıkan hukuka aykırılıkların denetimini yapmakla sınırlıdır.”

MADDE 8- 2575 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Dokuzuncu, Onuncu, Onbirinci, Onikinci, Onüçüncü, On dördüncü, On beşinci ve On altıncı” ibaresi “Dokuzuncu ve Onuncu” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 2575 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Birinci ve On yedinci daireler ile” ibaresi “Birinci Daire ve” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 10- 2575 sayılı Kanunun 42 nci maddesinin başlığı “Birinci Dairenin görevleri” şeklinde, birinci fıkrasında yer alan “Birinci ve On yedinci daireler:” ibaresi “Birinci Daire:” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11- 2575 sayılı Kanunun 52/A maddesinin Anayasa Mahkemesince iptal edilen ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“2. Başkanlık Kurulunun kararlarına karşı ilgililerce Başkanlar Kuruluna yedi gün içinde itiraz edilebilir. Başkanlar Kurulu, Başkanlık Kurulu kararlarını aynen onaylayabileceği gibi değiştirerek de onaylayabilir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz.”

MADDE 12- 2575 sayılı Kanunun geçici 24 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2016” ibaresi “31/12/2018”, aynı fıkranın (a) bendinde yer alan “yirmi” ibaresi “ondört” ve (c) bendinde yer alan “onbeş” ibaresi “onbirdir” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 2575 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 27- 1. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Danıştay üyelerinin üyelikleri sona erer. Ancak bu tarih itibarıyla Danıştay Başkanı, Başsavcısı, başkanvekili ve daire başkanı olarak görev yapanların Danıştay üyelikleri devam eder.

2. Birinci fıkra uyarınca üyelikleri sona erenlerden;

a) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından seçilenler arasından Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca,

b) Cumhurbaşkanı tarafından seçilenler arasından Cumhurbaşkanınca,

bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş gün içinde, bu maddenin üçüncü fıkrasındaki kadro sayısı dikkate alınmak suretiyle Danıştay üyesi seçimi yapılır.

3. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Danıştay meslek mensuplarının kadro sayısı yüzonaltıdır. Birinci fıkranın ikinci cümlesi uyarınca üyelikleri devam edenler, kadro sayısında dikkate alınır.

4. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla üçüncü fıkrada belirtilen kadro sayısını aşan üye kadroları herhangi bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

5. İkinci fıkranın (a) bendi hükmü kapsamında olup Danıştay üyeliğine seçilmeyenler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulu tarafından, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on gün içinde idari yargıda sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanır.

6. İkinci fıkranın (b) bendi hükmü kapsamında olup Danıştay üyeliğine seçilmeyenlerden, ikinci fıkra uyarınca yapılan seçim tarihinden itibaren beş gün içinde idari

yargıda bir göreve atanmak için talepte bulunanlar, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulu tarafından takip eden beş gün içinde idari yargıda sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanır. Talepte bulunmayanlar ise başka bir göreve atanmak üzere Başbakanlığa bildirilir.

7. Beşinci ve altıncı fıkralar uyarınca atananlar, Danıştay üyelerine sağlanan her türlü aylık, ödenek, zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal hakları almaya devam ederler. Üyelikleri sona erenlerin, seçim veya atamaları yapılmıncaya kadar, özlük hakları Danıştay tarafından karşılanmaya devam olunur.

8. Danıştay üyelerinden Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeliğine seçilmiş olup bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeliği devam edenler, bu görevlerinin bitmesine üç ay kala ilgisine göre Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu veya Cumhurbaşkanı tarafından yeniden Danıştay üyeliğine seçilebilirler. Yeniden seçilenler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeliğinin sona ermesinden itibaren oniki yıl görev yaparlar. Yeniden seçilmeyenler hakkında Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeliğinin sona erdiği tarihten itibaren ilgisine göre beşinci ve altıncı fıkra hükümleri uygulanır. Ancak idari yargıda bir göreve atanacaklar bakımından, 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununun 28 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi hükmü uygulanır. Bu fıkra uyarınca atananlar Danıştay üyelerine sağlanan her türlü aylık, ödenek, zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal hakları almaya devam ederler.

9. Birinci fıkranın ikinci cümlesi uyarınca üyelikleri devam eden üyeler ile ikinci fıkra uyarınca seçilen üyeler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren oniki yıl görev yaparlar. Bu üyelerin atama veya seçim nedeniyle yürüttükleri görevleri, bu görevlerinin süresi bitene kadar devam eder. Ancak, İdari Dava Daireleri Kurulunda görevi devam eden üye sayısının ondörtten fazla olması halinde, üyelere hangilerinin görevlerine devam edeceği Başkanlık Kurulunca belirlenir.

10. Seçilmeyen üyelerin atama veya seçim nedeniyle yürüttükleri görevler de bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla sona erer. Bu görevler için ikinci fıkra uyarınca yapılan seçimlerin tamamlanmasından itibaren on gün içinde atama veya seçim yapılır.

11. Birinci fıkranın ikinci cümlesi uyarınca üyelikleri devam eden üyeler ile ikinci fıkra uyarınca seçilen üyelerin daha önce Danıştay üyesi olarak çalıştıkları süreler üyelik kademisinde dikkate alınır.

12. Başkanlık Kurulu, ikinci fıkra uyarınca yapılan seçimlerin tamamlanmasından itibaren on gün içinde, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını dikkate alarak Danıştay üyelerinin hangi dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.

13. Başkanlık Kurulu iş durumunu ve ihtiyaçları dikkate alarak bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç yıl içinde daire sayısını 13 üncü maddede öngörülen daire sayısına indirir. Ancak bu daireler, Başkanlık Kurulunca kapatılmıncaya kadar görevlerine devam ederler.

14. Başkanlık Kurulu, onüçüncü fıkra uyarınca yapılan her daire kapatma işleminden sonra iş durumunu ve ihtiyaçları dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler. Buna ilişkin karar derhal Resmi Gazetede yayımlanır ve yayımı tarihinden itibaren on gün sonra uygulanmaya başlanır.

15. Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren on gün içinde, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını dikkate alarak kapatılan dairelerde görev yapan daire başkanı, üye ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını belirler. Dairelerde görev verilmeyen daire başkanları, başkanlık süresinin bitimine kadar Danıştay Başkanlığı nezdinde görev yapar. Başkanlık görev süresi Danıştay Başkanlığı nezdinde sona erenlerin veya başka bir daireye başkan olarak görevlendirilenlerin daire başkanlığı kadroları, başka bir işleme gerek kalmaksızın üye kadrosuna dönüşür.

16. İş bölümüne ilişkin kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren on gün içinde, dava dosyaları ayrıca bir karar verilmesine yer olmaksızın listeye bağlanmak suretiyle mevcut hâllerıyla ilgili daireye devredilir.

17. Danıştay meslek mensupları kadro sayısı doksana düşünceye kadar, boşalan her iki üyelik için bir üye seçimi yapılır. Seçim yapılmayan üye kadroları başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.”

MADDE 14- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinin yedinci fıkrasında yer alan “, çalışmaya ara verme süresi içinde ise idare ve vergi mahkemeleri tarafından verilen kararlara en yakın nöbetçi mahkemeye veya kararı veren hâkimin katılmadığı nöbetçi mahkemeye,” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 15- 2577 sayılı Kanunun 61 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “idare ve vergi mahkemeleri” ibaresi “ve sadece bir idare veya bir vergi mahkemesi bulunan yerlerdeki idari yargı mercileri” şeklinde ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. Çalışmaya ara verme süresi içinde; bölge idare mahkemesi başkanının önerisi üzerine, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca, birden fazla idari yargı mercii olan yerlerde idare veya vergi mahkemeleri başkan ve üyeleri arasından görevlendirilecek yeteri kadar hâkimin katıldığı bir nöbetçi mahkeme kurulur. Bölge idare mahkemeleri için ise, bölge idare mahkemesi başkanının önerisi üzerine, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca, tüm daire başkan ve üyeleri arasından görevlendirilecek yeterli sayıda nöbetçi daire kurulur.”

MADDE 16- 4/2/1983 tarihli ve 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 5 inci maddesinde yer alan “yirmi üç” ibareleri “oniki” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 17- 2797 sayılı Kanunun 8 inci maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanun ve diğer kanunlara göre yapılacak seçimlerde Yargıtay Büyük Genel Kurulu üye tam sayısının hesabında; görev süresinin dolması, ölüm, emeklilik veya istifa gibi nedenlerle boş olan üyelikler dikkate alınmaz.”

MADDE 18- 2797 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Yargıtayın temyiz mercii olarak görevi, bir hukuk kuralının uygulanmaması veya yanlış uygulanması şeklinde ortaya çıkan hukuka aykırılıkların denetimini yapmakla sınırlıdır.”

MADDE 19- 2797 sayılı Kanunun 29 uncu maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Yargıtay üyeleri oniki yıl için seçilir. Bir kimse iki defa Yargıtay üyesi seçilemez.

Görev süresi sona erenler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulu tarafından adli yargıda sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanır.

Üçüncü fıkra uyarınca atananlar, Yargıtay üyelerine sağlanan her türlü aylık, ödenek, zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal hakları almaya devam ederler. Görevi sona eren üyelerin Yargıtayla ilişkileri kesilir; ancak atamaları gerçekleşinceye kadar, özlük hakları Yargıtay tarafından karşılanmaya devam olunur.”

MADDE 20- 2797 sayılı Kanununun 30 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “on” ibaresi “altı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 21- 2797 sayılı Kanununun 30/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “en az beş yıl Yargıtay üyeliği yapmış olanlar” ibaresi “Yargıtay üyeleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 22- 2797 sayılı Kanununun 55 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ellimilyar liraya” ibareleri “onmilyon Türk Lirasına” şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Ulusal veya uluslararası sempozyum, seminer ve diğer bilimsel toplantılar ile fiziki veya elektronik olarak kitap, dergi veya diğer her türlü yayın faaliyetlerinin giderleri ve kütüphaneye satın alınacak her türlü süreli veya süresiz yayınların bedeli döner sermayeden karşılanabilir.”

MADDE 23- 2797 sayılı Kanununun 60 ıncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birinci fıkra uyarınca dosya kendisine gönderilen ilgili hukuk dairesi, bir ay içinde yapacağı ön inceleme sonucunda işbölümü bakımından kendisini görevli görmez ise gerekçesiyle birlikte dosyayı görevli olduğu kanısına vardığı ilgili hukuk dairesine gönderir. Bir aylık sürenin bitiminden sonra veya duruşma günü verilen dosya hakkında gönderme kararı verilemez. Gönderme kararı üzerine dosya kendisine gelen hukuk dairesi iki hafta içinde yapacağı ön inceleme sonucunda görevli olmadığı kanaatindeyse, varsa geçici hukuki koruma tedbirlerine dair talepler hakkında da karar vermek suretiyle dosyayı Hukuk İşbölümü İnceleme Kuruluna gönderir. İki haftalık sürenin geçmesinden sonra gönderme kararı verilemez. Kurul tarafından yapılan ön inceleme sonucunda işbölümüne ilişkin verilen karar kesindir.”

MADDE 24- 2797 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 15- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Yargıtay üyelerinin üyelikleri sona erer. Ancak bu tarih itibarıyla Yargıtay Birinci Başkanı, Cumhuriyet Başsavcısı, birinci başkanvekili, Cumhuriyet Başsavcıvekili ve daire başkanı olarak görev yapanların Yargıtay üyelikleri devam eder.

Birinci fıkra uyarınca üyelikleri sona eren Yargıtay üyeleri arasından, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş gün içinde, üçüncü fıkradaki kadro sayısı dikkate alınmak suretiyle Yargıtay üyesi seçimi yapılır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Yargıtay meslek mensuplarının (Yargıtay Birinci Başkanı, Cumhuriyet Başsavcısı, birinci başkanvekilleri, Cumhuriyet Başsavcıvekili, daire başkanları ve üyeler) kadro sayısı üçyüzdür. Birinci fıkranın ikinci cümlesi uyarınca üyelikleri devam edenler, kadro sayısında dikkate alınır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla üçüncü fıkrada belirtilen kadro sayısını aşan üye kadroları herhangi bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

Yargıtay üyeliğine seçilmeyenler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulu tarafından, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on gün içinde sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanır.

Beşinci fıkra uyarınca atananlar, Yargıtay üyelerine sağlanan her türlü aylık, ödenek, zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal hakları almaya devam ederler. Üyelikleri sona erenlerin, seçim veya atamaları yapıncaya kadar, özlük hakları Yargıtay tarafından

karşılanmaya devam olunur.

Yargıtay üyelerinden Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeliğine seçilmiş olup bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeliği devam edenler, bu görevlerinin bitmesine üç ay kala Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından yeniden Yargıtay üyeliğine seçilebilirler. Yeniden seçilenler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeliğinin sona ermesinden itibaren oniki yıl görev yaparlar. Yeniden seçilmeyenler ise, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeliği sona erdikten sonra Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulu tarafından sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanır. Ancak bu kişiler bakımından 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununun 28 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi hükmü uygulanır. Bu fıkra uyarınca atananlar Yargıtay üyelerine sağlanan her türlü aylık, ödenek, zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal hakları almaya devam ederler.

Birinci fıkranın ikinci cümlesi uyarınca üyelikleri devam eden üyeler ile ikinci fıkra uyarınca seçilen üyeler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren oniki yıl görev yaparlar. Bu üyelerin atama veya seçim nedeniyle yürüttükleri görevleri, bu görevlerinin süresi bitene kadar devam eder.

Seçilmeyen üyelerin atama veya seçim nedeniyle yürüttükleri görevler de bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla sona erer. Bu görevler için ikinci fıkra uyarınca seçim yapıldığı tarihten itibaren on gün içinde atama veya seçim yapılır.

Birinci fıkranın ikinci cümlesi uyarınca üyelikleri devam eden üyeler ile ikinci fıkra uyarınca seçilen üyelerin daha önce Yargıtay üyesi olarak çalıştıkları süreler üyelik kıdeminde dikkate alınır.

Birinci Başkanlık Kurulu, ikinci fıkra uyarınca yapılan seçimden itibaren on gün içinde, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını dikkate alarak Yargıtay üyelerinin hangi dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.

Birinci Başkanlık Kurulu iş durumunu ve ihtiyaçları dikkate alarak bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç yıl içinde daire sayısını 5 inci maddede öngörülen daire sayısına indirir. Ancak bu daireler, Birinci Başkanlık Kurulunca kapatılıncaya kadar görevlerine devam ederler.

Birinci Başkanlık Kurulu, onikinci fıkra uyarınca yapılan her daire kapatma işleminden sonra iş durumunu ve ihtiyaçları dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler. Buna ilişkin karar derhal Resmi Gazetede yayımlanır ve yayımı tarihinden itibaren on gün sonra uygulanmaya başlanır.

Birinci Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren on gün içinde, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını dikkate alarak kapatılan dairelerde görev yapan daire başkanı, üye ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını belirler. Dairelerde görev verilmeyen daire başkanları, başkanlık süresinin bitimine kadar Yargıtay Birinci Başkanlığı nezdinde görev yapar. Başkanlık görev süresi Yargıtay Birinci Başkanlığı nezdinde sona erenlerin veya başka bir daireye başkan olarak görevlendirilenlerin daire başkanlığı kadroları başka bir işleme gerek kalmaksızın üye kadrosuna dönüşür.

İş bölümüne ilişkin kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren on gün içinde, dava dosyaları ayrıca bir karar verilmesine yer olmaksızın listeye bağlanmak suretiyle mevcut hâlleriyle ilgili daireye devredilir.

Yargıtay meslek mensupları (Yargıtay Birinci Başkanı, Cumhuriyet Başsavcısı, Birinci başkanvekilleri, Cumhuriyet Başsavcıvekili, daire başkanları ve üyeler) kadro sayısı ikiyüze düşüncüye kadar, boşalan her iki üyelik için bir üye seçimi yapılır. Seçim yapılmayan üye kadroları başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.”

MADDE 25- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yazılı sınavda” ibaresi “yapılan yazılı ve sözlü sınav neticesinde” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 26- 2802 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine “geçen işleri,” ibaresinden sonra gelmek üzere “kanun yolu değerlendirme formları,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 27- 2802 sayılı Kanunun mülga 28 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Kanun yolu değerlendirme formu:

MADDE 28- Yargıtay ve Danıştay daireleri ile genel kurullarınca yapılan kanun yolu incelemeleri sonunda;

a) İstinaf kanun yolu incelemesinde görev alan daire başkanı, üye, Cumhuriyet başsavcısı ve savcılar,

b) İlk derece yargı yerlerinde duruşmaya, karara veya hükme katılan, karar veya hükmü veren ya da soruşturma aşamasında görev yapan hâkimler,

c) İlk derece yargı yerlerinde soruşturma aşamasında görev alan, iddianameyi tanzim eden, duruşmaya katılan, mütalaa veren veya kanun yoluna başvuran Cumhuriyet savcıları, hakkında kanun yolu değerlendirme formu düzenlenir.

Kanun yolu değerlendirme formu; soruşturmanın niteliği, iddianame, karar veya hükmün hukuka uygunluğu ve isabet derecesi, soruşturma, kovuşturma veya yargılamanın makul sürede tamamlanması, gereksiz masrafa sebebiyet verilmesi, duruşmalara hazırlıklı çıkılması veya hazırlıksız çıkılarak gecikmelere neden olunması, dosyaların eksiklik nedeniyle geri çevrilmeye neden olmayacak şekilde görevli daire veya birime gönderilmesi, bilirkişi görevlendirilmesinin hukuka uygun yapılması, soruşturma, kovuşturma veya yargılama işlemlerinin usul hükümlerine uygun olarak doğru ve zamanında yapılması, dava konularının anlayış ve yönlendirilmesi ile mütalaa, gerekçeli karar ve tebliğnamelerin yazılış, tahlil ve sonuçlandırılmasında başarı gösterilmesi gibi hususlar dikkate alınarak çok iyi, iyi, orta ve zayıf şeklinde düzenlenir. Yapılan incelemede olumlu veya olumsuz kanaat edinilememesi halinde, değerlendirme formu bu durum belirtilerek düzenlenir.

Hükmün onanmış veya bozulmuş olması tek başına olumlu veya olumsuz değerlendirme yapılmasını gerektirmez. Ayrıca, incelenen karara uygun muhalefet şerhi bulunması halinde olumsuz değerlendirme yapılamaz.

Bölge adliye mahkemeleri veya bölge idare mahkemeleri dairelerince yapılan istinaf kanun yolu incelemesi sonucunda yukarıdaki fıkralarda belirtilen kriterler esas alınarak kanun yolu değerlendirme formu düzenlenir. Aynı dosyaya ilişkin olarak istinaf kanun yolu incelemesi sonucu düzenlenen değerlendirme formu ile temyiz incelemesi sonucu düzenlenen değerlendirme formu arasında çelişki bulunması halinde temyiz mercilerince düzenlenen değerlendirme formu esas alınır.

Değerlendirme formu, kararı inceleyen heyetin başkanı tarafından düzenlenir. Hakkında değerlendirme formu düzenlenenler, formun Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP)’ne kaydedilmesinden itibaren bir ay içinde gerekçelerini belirtmek suretiyle değerlendirme formunun yeniden incelenmesini isteyebilir. Yeniden inceleme talebi, başvuru tarihinden itibaren bir ay içinde incelemeyi yapan heyetin başkan ve üyeleri tarafından oyçokluğuyla karara bağlanır.

Yukarıdaki fıkraların uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Yargıtay ve Danıştayın görüşü alınmak suretiyle Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.

Soruşturma, kovuşturma veya yargılamanın tamamlanması için öngörülen makul süreler Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun görüşü alınarak Adalet Bakanlığı tarafından belirlenir.”

MADDE 28- 2802 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasına “geçen işleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “, kanun yolu değerlendirme formları” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 29- 23/7/2003 tarihli ve 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanununun 28 inci maddesine yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut sekizinci ve dokuzuncu fıkralar aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yazılı sınav, Akademide ders veren öğretim elemanları arasından Yönetim Kurulunca seçilen başkan ile dört asıl ve iki yedek üyeden oluşan yazılı sınav kurulu tarafından yapılır.

Sınav, yüz tam puan üzerinden değerlendirilir. Yapılan değerlendirmede yetmiş ve daha yüksek puan alanlar yazılı sınavda başarılı kabul edilir ve sözlü sınava alınır. Yazılı sınavda başarı gösteremeyenlere iki ay içinde bir sınav hakkı daha tanınır.

Sözlü sınav; Başkanın başkanlığında, Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı ve Bakanlık Personel Genel Müdürü ile Yönetim Kurulu tarafından Akademide ders veren öğretim elemanları arasından seçilen iki asıl ve bir yedek üyeden oluşan sözlü sınav kurulu tarafından yapılır.

Sözlü sınavda adayın;

- Eğitim konularına ilişkin bilgi düzeyi, mevzuat ve içtihat bilgisi,
- Mesleki yeterliliği, hukuki meseleleri kavrama, çözme ve ifade etme yeteneği,
- Özgüveni, temsil kabiliyeti ve davranışlarının mesleğe uygunluğu, değerlendirilir.

Sözlü sınav puanı, üyelerin onbirinci fıkrada belirtilen hususları değerlendirerek yüz üzerinden verdikleri puanların aritmetik ortalamasıdır.

Eğitim sonunda başarılı sayılmak için, yazılı sınav puanının yüzde altmış ile sözlü sınav puanının yüzde kırkının toplamının en az yetmiş olması şarttır.

Eğitim sonunda başarılı sayılanların mesleğe kabulleri ile atanmaları 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu hükümlerine göre yapılır. Eğitim sonunda yapılan sınavlarda başarı gösteremeyenler, talepleri halinde Bakanlıkça merkez veya taşra teşkilâtında genel idare hizmetleri sınıfında bir kadroya atanabilir, aksi halde bunların adaylığına Bakanlıkça son verilir.

Yazılı ve sözlü sınava ilişkin diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 30- 4954 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 14- Bu Kanunla değiştirilen 28 inci madde hükümleri bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla henüz mesleğe kabulü yapılmayan hâkim ve savcı adayları hakkında da uygulanır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl süreyle Bakanlığın teklifi ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun kararı ile bir yıllık staj süresini tamamlayan adlî ve idarî yargı hâkim ve savcı adayları, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca mesleğe kabul edilmeleri hâlinde, hâkimlik ve savcılık mesleğine atanabilirler. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin hususlar Akademinin görüşü alınarak Bakanlıkça yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 31- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 15 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısımının Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümlerinde tanımlanan suçlar (318 inci, 319 uncu, 324 üncü, 325 inci ve 332 nci maddeler hariç) ile 3713 sayılı Kanunun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan davalar, suçun işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan ağır ceza mahkemesinde görülür.”

MADDE 32- 5235 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin mülga dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısımının Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümlerinde tanımlanan suçlar (318 inci, 319 uncu, 324 üncü, 325 inci ve 332 nci maddeler hariç) ile 3713 sayılı Kanunun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan soruşturmalar suçun işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan Cumhuriyet savcılığınca yürütülür. İl Cumhuriyet savcısı, suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcısından soruşturmanın kısmen veya tamamen yapılmasını isteyebilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcısı zorunlu olan delilleri toplar ve gerekmesi halinde alınacak kararlar bakımından bulunduğu yer sulh ceza hâkimliğinden talepte bulunur.”

MADDE 33- 5235 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 6- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısımının Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümlerinde tanımlanan suçlar (318 inci, 319 uncu, 324 üncü, 325 inci ve 332 nci maddeler hariç) ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Kanunun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılmış olan davalarda, bu Kanunla 15 inci maddeye eklenen hüküm uyarınca yetkisizlik kararı verilemez; bu davalara kesin hükümle sonuçlandırılıncaya kadar bu mahkemelerce bakılmaya devam olunur. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar bu fıkra kapsamındaki suçlar nedeniyle başlatılmış soruşturmalarda da bu Kanunla 21 inci maddeye eklenen hüküm uyarınca yetkisizlik kararı verilemez.”

MADDE 34- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 133 üncü maddesinin birinci fıkrasına “yetkilerinin” ibaresinden sonra gelmek üzere “ya da ortaklık payları veya menkul kıymetler idare yetkilerinin” ibaresi, dördüncü fıkrasının (a) bendine (1) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bentler eklenmiş ve diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiş, mevcut (8) numaralı alt bent (10) numaralı alt bent olarak aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkraya aşağıdaki bent ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“2. Güveni kötüye kullanma (madde 155, ikinci fıkra),

3. Nitelikli dolandırıcılık (madde 158),”

“10. Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316)”

“f) 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 110 uncu maddesinde tanımlanan suçlar.

(5) Bu madde uyarınca atanan kayyımların görevleriyle ilgili iş ve işlemlerinden dolayı tazminat davaları, 142 ila 144 üncü maddeler uyarınca Devlet aleyhine açılır. Devlet,

ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan kayyımlara bir yıl içinde rücu eder.”

MADDE 35- 23/5/2005 tarihli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan” ibaresi “verilen” şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkraya birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşığıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu kararlara ilişkin dosyalar bölge adliye mahkemelerine gönderilemez.”

MADDE 36- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun geçici 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan” ibaresi “verilen” şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşığıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu kararlara ilişkin dosyalar bölge adliye mahkemelerine gönderilemez.”

MADDE 37- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 38- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

Cumhuriyetin temel niteliklerinden biri olan “hukuk devleti” ilkesi gereğince yargı sistemi, adil olduğu kadar etkin, hızlı ve verimli olmalıdır. Yargının en önemli işlevlerinden biri, Anayasanın 36 ncı maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümleri gereğince teminat altına alınan adil yargılanma hakkı ve bu hakkın ayrılmaz bir parçası olan makul sürede yargılanma hakkını sağlamaktır.

İstinaf kanun yolu bulunmayan ülkelerde ilk derece mahkemelerince verilen kararları kanuna ve hukuka uygunluk bakımından denetleyen yüksek mahkemeler bulunmaktadır. Halen ülkemizde de temyiz edilebilen bütün kararlar yüksek mahkemelere taşınmakta, bu mahkemeler inceledikleri kararları sadece kanuna ve hukuka uygunluk yönünden değil delil değerlendirmesi yaparak maddi olaya uygunluk yönünden de incelemektedir. Bu durum, yüksek mahkemelerin olağan dışı bir iş yükü ile karşı karşıya kalmalarına ve buna bağlı olarak içtihat mahkemesi olma işlevlerini yeterince yerine getirememelerine neden olmaktadır.

İstinaf ve temyiz mahkemelerinin bulunduğu ülkelerde ise istinaf mahkemeleri ilk derece mahkemelerince verilen kararları kanuna, hukuka ve maddi olaya uygunluk yönünden denetlemekte ve kararların büyük bir çoğunluğu istinaf mahkemelerinde kesinleşmektedir. Buna bağlı olarak temyiz mercii olan yüksek mahkemeler ise gerçek manada içtihat mahkemesi olarak sadece kanuna ve hukuka uygunluk denetimi yapmaktadır.

Davaların daha kısa zamanda sonuçlandırılması, somut olay denetiminin istinaf mercileri tarafından yapılması, yüksek mahkemelerin ise asli görevini icra ederek “içtihat müessesesi” haline gelmesine imkân sağlanması amacıyla 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunla bölge adliye mahkemelerinin kurulmasının hukuki alt yapısı oluşturulmuştur. 18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanunla da 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda değişiklik yapılarak halen faaliyette bulunan bölge idare mahkemeleri istinaf mercii olarak yapılandırılmıştır.

Söz konusu kanunlarla istinaf sisteminin hukuki alt yapısı kurulmuş ise de hâkim, savcı ve personel sayısının yetersizliği, altyapı çalışmalarının tamamlanamaması gibi sebeplerle istinaf sistemine geçilememiş ve mevcut sistem uygulanmaya devam edilmiştir. Ancak geçen sürede altyapı eksiklikleri tamamlanmış ve istinaf mercilerinde görev yapacak yargı mensupları ile diğer yardımcı personelin atamaları yapılmıştır. 7/11/2015 tarihli ve 29525 sayılı Resmi Gazetede yayımlandığı üzere istinaf incelemesi yapacak bölge adliye ve bölge idare mahkemeleri 20/7/2016 tarihinde faaliyete geçecektir. İlk derece mahkemelerinin verdiği kararların adli yargıda yaklaşık yüzde doksanın, idari yargıda ise yaklaşık yüzde sekseninin istinaf kanun yolunda kesinleşeceği tahmin edilmektedir. Bunun doğal sonucu olarak, Yargıtay ve Danıştayın iş yükü de aynı oranda azalacaktır. Bu nedenle Yargıtay ve Danıştayın daire ve üye sayılarını yeniden belirleme ihtiyacı doğmuştur.

Anayasanın 154 üncü maddesinin son fıkrasında; “Yargıtayın kuruluşu, işleyişi, Başkan, başkanvekilleri, daire başkanları ve üyeleri ile Cumhuriyet Başsavcısı ve Cumhuriyet Başsavcivekilinin nitelikleri ve seçim usulleri, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.”; 155 inci maddesinin son fıkrasında ise “Danıştayın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usulleri, idari yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.” hükümlerine yer verilmiştir. Buna göre Yargıtay ve Danıştayın daire ve üye sayıları ile üyelerin görev süreleri, Anayasada kanunla düzenlenebilecek bir konu olarak öngörülmüştür. Bu nedenle yüksek mahkemelerin daire ve üye sayılarının kanunla artırılması veya azaltılmasının ya da yüksek mahkeme üyelerinin

görev sürelerinin kanunla belirlenmesinin Anayasaya aykırı bir yönü bulunmamaktadır. Nitekim daha önce, bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinin faaliyete geçirilememesi ve yüksek mahkemelerin artan iş yüküne bağlı olarak temyiz aşamasının makul süreleri aşması nedeniyle 2011 yılında 6110 sayılı Kanunla ve 2014 yılında 6572 sayılı Kanunla Yargıtay ve Danıştayda yeni daireler kurulmuş ve bu mahkemelerin üye sayıları artırılmıştır.

İstinaf incelemesi yapacak bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinin faaliyete geçmesi neticesinde yüksek mahkemelerin iş yükünün büyük oranda azalacağı dikkate alınarak Tasarıyla, Yargıtay ve Danıştayın daire ve üye sayıları azaltılmaktadır.

Tasarıda düzenlenen en önemli konulardan biri de, Yargıtay ve Danıştay üyelerinin Anayasa Mahkemesi üyelerinde olduğu gibi oniki yıllık süre için seçilmeleri ve görev süreleri bittiğinde yeniden yüksek mahkeme üyesi seçilememeleridir. Anayasamızın “Hâkimlik ve savcılık teminatı” başlıklı 139 uncu maddesi ile “Hâkimlik ve savcılık mesleği” başlıklı 140 ıncı maddesinde hâkim ve savcılara görevlerini etki altında kalmadan yerine getirmeleri için bazı anayasal teminatlar sağlanmıştır. Bu teminatlar; hâkimler ve savcılarının altmış beş yaşını bitirinceye kadar hizmet görmeleri, azlolunamamaları, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılammaları, bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun bırakılmamaları şeklinde düzenlenmiştir.

Anayasanın 154 üncü ve 155 inci maddelerinde Yargıtay ve Danıştay üyelikleri düzenlenirken bu üyeler için ayrı bir teminat öngörülmemiş, görev sürelerine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiş, üyelerin nitelikleri ve seçim usullerinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre Yargıtay ve Danıştay üyelerinin sahip olduğu teminat Anayasada tüm hâkim ve savcılar için öngörülen teminatla aynı şekilde düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere, yüksek mahkeme üyeleri için de asıl teminat, hâkimlik ve savcılık teminatı olup, hâkim ve savcılık mesleği ile olan bağın korunması bu teminatın sağlanması için yeterlidir. Bu nedenle, Yargıtay ve Danıştay üyeliğinin oniki yılla sınırlanmasının ve mevcut üyelerden yeniden seçilmeyenlerin üyeliklerinin sona ermesinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatını ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

Yüksek mahkeme üyelerinin belirli aralıklarla değişmesi, içtihatların yeni bir bakış açısıyla değerlendirilerek sürekli gelişmesine ve toplumun ihtiyaçlarına daha fazla cevap vermesine; üyelerin sürekli kendilerini yenilemelerine ve geliştirmelerine; yüksek mahkeme üyelerinin bilgi ve tecrübelerini istinaf ve ilk derece yargı mercilerine aktarmalarına imkân sağlayacaktır.

Öte yandan, üye sayısı ciddi oranda azaltılan yüksek mahkemelerin üyelerinin görev sürelerinde herhangi bir sınırlama olmadan emekliliklerine kadar çalışmaya devam etmeleri, ilk derece mahkemeleri ile istinaf mercilerinde görev yapan hâkim ve savcılarının üye olma beklentilerini önemli derecede azaltacaktır. Yapılan düzenlemeyle, üye olma niteliğini haiz hâkim ve savcılarının üyelik beklentilerinin canlı tutulması, çalışma şevklerinin artırılması ve kendilerini daha fazla geliştirmeleri de amaçlanmaktadır.

Tasarıyla; Danıştayın onyedili olan daire sayısı ona ve yüzdoksanbeş olan üye sayısı doksana, Yargıtayın kırkaltılı olan daire sayısı yirmidörde ve beşyüzonaltılı olan üye sayısı ikiyüze düşürülmektedir. Ancak Yargıtay ve Danıştaydaki iş yükü dikkate alınarak daire ve üye sayılarının Tasarıda belirlenen sayıya indirilmesi için kademeli bir geçiş öngörülmüştür. Bu nedenle Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Yargıtaydaki üye sayısı üçyüz, Danıştaydaki üye sayısı ise yüzonaltılı olarak belirlenmiştir. Daire sayılarını Yargıtayda Birinci Başkanlık Kurulu, Danıştayda Başkanlık Kurulu Kanunda öngörülen sayılara üç yıl içinde tedricen indirecektir. Üye sayıları ise boşalan her iki üyelik yerine bir üye seçilmek suretiyle Kanunla belirlenen sayılara tedricen düşecektir.

Tasarıda yer verilen önemli düzenlemelerden biri de hâkim ve savcı adaylarına meslek öncesi eğitim sonunda yapılan yazılı sınava ilave olarak sözlü sınav getirilmesidir. Yargı sisteminin sağlıklı olarak işleminde insan kaynağı önemli bir yer tutmakta olup, bu kaynağın temelinde de hâkim ve savcılar yer almaktadır. Bu itibarla, hukuk devletinin vazgeçilmez unsuru olan adil, etkin ve güvenilir bir yargının temini bakımından hâkim ve savcılarının en iyi şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir. Meslek öncesi eğitimin; mesleğin ifası için gereken bilgi ve beceriye sahip, tarafsızlık duygusu ve meslek onuru ile adalet anlayışı gelişmiş, mesleğin etik ilkelerine bağlı, araştırma ve inceleme yeteneğini kazanmış, temel hukuk ilkelerini kavramış, hukuki uyuşmazlıkları yorumlayıp çözüm üretebilen hâkim ve savcılarının yetişmelerini sağlaması gerekmektedir. Eğitim konularına ilişkin bilgi düzeyi, mevzuat ve içtihat bilgisi, mesleki yeterliliği, hukuki meseleleri kavrama, çözme ve ifade etme yeteneği, özgüveni, temsil kabiliyeti ve davranışlarının mesleğe uygunluğu hususlarında daha sağlıklı değerlendirme yapmak amacıyla, yazılı sınava ilaveten sözlü sınav getirilmektedir.

Tasarıda yer alan düzenlemelerden bir diğeri ise yargılama sürecine katılan hâkim ve savcılar hakkında düzenlenecek kanun yolu değerlendirme formlarıdır. Yargıtay veya Danıştay daireleri ve genel kurulları yaptıkları kanun yolu incelemeleri sonunda ilk derece mahkemeleri ile istinaf mercilerinde görev yapan hâkim ve savcılar hakkında kanun yolu değerlendirme formu düzenleyeceklerdir. Ayrıca aynı usul ve esaslar dahilinde istinaf mercilerinin de ilk derecede görev yapan hâkim ve savcılar hakkında kanun yolu değerlendirme formu düzenlemeleri hükme bağlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Danıştay üyeliğinin süresi, Anayasa Mahkemesi üyeliğinde olduğu gibi, üyelerin yeterince tecrübe kazanması ve tecrübelerini mahkeme çalışmalarına yansıtması bakımından makul bir süre olan oniki yıl olarak belirlenmektedir.

Anayasanın “Hâkimlik ve savcılık teminatı” başlıklı 139 uncu maddesi ile “Hâkimlik ve savcılık mesleği” başlıklı 140 ıncı maddesinde, görevlerini etki altında kalmadan yerine getirmeleri için hâkim ve savcılara bazı Anayasal teminatlar sağlanmıştır. Bu teminatlar; hâkimler ve savcılarının altmışbeş yaşını bitirinceye kadar hizmet görmeleri, azlolunamamaları, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayırlamamaları, bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun bırakılmamaları şeklinde düzenlenmiştir.

Anayasanın 155 inci maddesinde Danıştay üyeliği düzenlenirken bu üyeler için ayrı bir teminat öngörülmemiş, görev sürelerine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiş, üyelerin nitelikleri ve seçim usullerinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre Danıştay üyelerinin sahip olduğu teminat Anayasada tüm hâkim ve savcılar için öngörülen teminatla aynı şekilde düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere, Danıştay üyeleri için de asıl teminat, hâkimlik ve savcılık teminatı olup; hâkim ve savcılık mesleği ile olan bağın korunması bu teminatın sağlanması için yeterlidir. Bu nedenle, Danıştay üyeliğinin oniki yılla sınırlanmasının mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatını ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

Bu itibarla Danıştay üyeliği için oniki yıllık görev süresi getirilerek görev süresi sona eren Danıştay üyelerinin Anayasamızın 139 uncu ve 140 ıncı maddelerinde düzenlenen teminatlar gereğince her türlü mali ve sosyal hakları saklı kalmak kaydıyla, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından idari yargıda sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanmaları hükme bağlanmaktadır. Cumhurbaşkanı tarafından seçilmiş olup da yeniden seçilmeyen üyelere ise aynı teminatlar kapsamında bir tercih hakkı verilmektedir. Bu üyeler isteklerine göre idari yargıda bir göreve atanabilecekleri gibi idare bünyesinde başka bir göreve de atanabileceklerdir.

Yüksek mahkeme üyelerinin belirli aralıklarla değişmesi, içtihatların yeni bir bakış açısıyla değerlendirilerek sürekli gelişmesine ve toplumun ihtiyaçlarına daha fazla cevap vermesine; üyelerin sürekli kendilerini yenilemelerine ve geliştirmelerine; yüksek mahkeme üyelerinin bilgi ve tecrübelerini istinaf ve ilk derece yargı mercilerine aktarmalarına imkân sağlayacaktır.

Öte yandan, üye sayısı ciddi oranda azaltılan yüksek mahkemelerin üyelerinin görev sürelerinde herhangi bir sınırlama olmadan emekliliklerine kadar çalışmaya devam etmeleri, ilk derece mahkemeleri ile istinaf mercilerinde görev yapan hâkim ve savcılarının üye olma beklentilerini önemli derecede azaltacaktır. Yapılan düzenlemeyle, üye olma niteliğini haiz hâkim ve savcılarının üyelik beklentilerinin canlı tutulması, çalışma şevklerinin artırılması ve kendilerini daha fazla geliştirmeleri de amaçlanmaktadır.

Görevi sona eren üyelerin Danıştayla ilişkileri kesilecektir. Ancak herhangi bir şekilde üyelerin atama işlemlerinin gecikmesi durumunda, hak kaybına neden olunmaması amacıyla atama gerçekleşinceye kadar özlük haklarının Danıştay tarafından karşılanmaya devam olunması özel olarak düzenlenmektedir.

MADDE 2- Tasarıyla yüksek mahkeme üyelerine oniki yıllık görev süresi getirilmesi nedeniyle Yargıtay Birinci Başkanı seçilebilmek için gerekli olan on yıllık kıdem altı yıla düşürülmesi öngörülmektedir. Bu düzenlemeye bağlı olarak Danıştay Başkanı seçilebilmek için gerekli olan dört yıl Danıştay üyeliği yapma şartı altı yıl olarak düzenlenmektedir.

MADDE 3- 2576 ve 2577 sayılı Kanunlarda 6545 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle halen faaliyette bulunan bölge idare mahkemeleri istinaf mercii olarak yapılandırılmış ve bölge idare mahkemelerinin 20/7/2016 tarihinde faaliyete geçirilmesi kararlaştırılmıştır. Anılan tarih itibarıyla idari yargıda istinaf sistemine geçilecek olması nedeniyle ilk derece mahkemelerinin kararlarının büyük bir çoğunluğu bölge idare mahkemelerinde kesinleşecektir. Bu durumun Danıştayın iş yükünü önemli ölçüde hafifletecek olmasından dolayı Danıştayın daire sayısının yeniden belirlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu itibarla, maddede yapılan değişiklikle Danıştayın daire sayısı azaltılmaktadır. Ancak Danıştay, uhdesinde bulunan dosyaları kendisi çözeceğinden, dosya sayısı kısa zamanda istenilen seviyeye düşmeyecektir. Bu nedenle geçici maddeyle dairelerin tedrici olarak kapatılarak bu maddede belirlenen sayıya indirilmesi öngörülmektedir.

MADDE 4- Danıştay Genel Kurulunca üye tam sayısı esas alınarak yapılan seçimlerde ölüm, emeklilik veya istifa gibi nedenlerle boşalan üyeliklerin de hesaba katılması, bazı seçimlerin aylarca tekrarlanmasına ve seçimlerin tıkanmasına neden olmaktadır. Ayrıca bu durum, Danıştayın çok uzun süre seçim gündemiyle meşgul olmasına ve yargılama faaliyetlerinin aksamasına yol açmaktadır. Bu sorunların önüne geçilmesi amacıyla, 2575 sayılı Kanun ve diğer kanunlara göre yapılacak seçimlerde Danıştay üye tam sayısının hesabında; görev süresinin dolması, ölüm, emeklilik veya istifa gibi nedenlerle boşalan üyeliklerin dikkate alınmayacağı hükme bağlanmaktadır.

MADDE 5- 2575 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle, idari daire sayısının bire düşürülmesine bağlı olarak İdari İşler Kuruluna idari daireden katılacak başkan ve üye sayısı yeniden belirlenmektedir. Maddeyle ayrıca, Danıştay daire sayılarının azaltılması nedeniyle İdari İşler Kurulunun toplanma ve görüşme yeter sayısı da buna göre yeniden düzenlenmektedir.

MADDE 6- 2575 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle daire sayısının azaltılmasına bağlı olarak idari ve vergi dava daireleri kurullarının toplantı ve görüşme yeter sayıları yeniden belirlenmektedir.

MADDE 7- İlk derece mahkemelerince verilen kararlar, istinaf kanun yolunun uygulanmaya başlamasıyla kanuna, hukuka ve maddi olaya uygunluk yönünden istinaf mercilerince denetlenecek ve kararların büyük bir çoğunluğu bu aşamada kesinleşecektir. Bu nedenle, iş yükü önemli ölçüde azalacak olan Danıştay, asli görevi olan içtihat mahkemesi niteliğine kavuşacaktır. Bu itibarla, 23 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendine eklenmesi öngörülen cümleyle Danıştayın temyiz mercii olarak görev ve yetki sınırı vurgulanmaktadır. Böylece Danıştayın temyiz mercii olarak dosyaları sadece hukuka uygunluk yönünden incelemesi ve içtihat mercii olarak görev yapması sağlanacaktır.

MADDE 8- 2575 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinde yapılan değişiklikle daire sayısının azaltılması öngörüldüğünden, buna bağlı olarak dava dairesi sayısı yeniden belirlenmektedir.

MADDE 9- 2575 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinde yapılması öngörülen değişikliğe bağlı olarak idari işlere ilişkin uyuşmazlıklara bakmakla görevli daire sayısı bire düşürülmektedir.

MADDE 10- İdari işlere bakacak daire sayısı ikiden bire düşürüldüğünden, idari dairelerin görevlerini düzenleyen 42 nci maddenin başlığı ve birinci fıkrası 41 inci maddeye uyum sağlanması amacıyla değiştirilmektedir.

MADDE 11- Başkanlık Kurulunun kararlarının kesin olduğu ve bu kararlara karşı başka bir yargı merciine başvurulamayacağına ilişkin 2575 sayılı Kanunun 52/A maddesinin ikinci fıkrası Anayasa Mahkemesinin 10/2/2016 tarihli ve E.: 2015/18 ve K.: 2016/12 sayılı Kararıyla iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin bu kararında atıf yaptığı ve Yargıtay Kanununda yer alan, Tasarıyla getirilen düzenlemeye benzer bir hükme ilişkin olarak verdiği 21/1/2010 tarihli ve E.: 2008/74 ve K.: 2010/15 sayılı Kararında, yüksek yargı organlarının ifa ettiği yargı hizmetlerinin yönetiminden kaynaklanabilecek kimi uyuşmazlıkların o yüksek yargı içinde öngörülen çözüm mekanizmalarıyla sonuçlandırılmasını yargısal ağırlıklı bir faaliyet olarak değerlendirmiş ve bu bağlamda, kanun koyucunun bu tür uyuşmazlıkların özel bir yargılama usulü çerçevesinde yüksek yargı organı üyelerinden oluşan bir kurulca çözümlenmesini öngörmekte takdir yetkisini haiz olduğunu kabul etmiştir. Anayasa Mahkemesinin anılan iptal kararı doğrultusunda Başkanlık Kurulu kararlarına karşı bir itiraz müessesesi getirilerek bu kararların Yargıtayda olduğu gibi bütün daire başkanlarından oluşan Başkanlar Kurulunca incelenmesi ve kesin olarak karara bağlanması öngörülmektedir.

MADDE 12- 6352 sayılı Kanunla, mevcut dosyaların makul sürede karara bağlanabilmesi amacıyla üç yıl süreyle İdari Dava Daireleri Kurulunun sürekli görev yapan bir Kurul haline getirilmesi ve bu kapsamda Kurulda görevli üyelerin dairelerinde heyete katılmaması sağlanmıştır. Daha sonra 6572 sayılı Kanunla bu süre iki yıl uzatılmış olmasına rağmen Kurulun iş yükünün yeteri kadar azalmaması nedeniyle İdari Dava Daireleri Kurulunun sürekli görev yapmasına ilişkin süre iki yıl daha uzatılmaktadır. Bununla birlikte Danıştay üye sayısının azaltılmasına bağlı olarak İdari Dava Daireleri Kurulunun üye sayısı ile toplantı ve görüşme yeter sayısı azaltılmaktadır.

MADDE 13- Maddeyle, istinaf incelemesi yapacak olan bölge idare mahkemelerinin faaliyete geçmesiyle birlikte Danıştayın iş yükünün büyük oranda azalacak olması nedeniyle, Danıştayın üye sayısının azaltılması amaçlanmaktadır.

Anayasanın “Hâkimlik ve savcılık teminatı” başlıklı 139 uncu maddesi ile “Hâkimlik ve savcılık mesleği” başlıklı 140 inci maddesinde hâkim ve savcılara görevlerini etki altında kalmadan yerine getirmeleri için bazı anayasal teminatlar sağlanmıştır. Bu teminatlar, hâkimler ve savcılarının altmışbeş yaşını bitirinceye kadar hizmet görmeleri, azlolanamamaları, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamamaları, bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun bırakılmamaları şeklinde düzenlenmiştir. Ayrıca, Anayasanın 155 inci maddesinde Danıştay üyeliği düzenlenirken bu üyeler için ayrı bir teminat öngörülmemiş, görev sürelerine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiş, üyelerin nitelikleri ve seçim usullerinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre Danıştay üyelerinin sahip olduğu teminat Anayasada tüm hâkim ve savcılar için öngörülen teminatla aynı şekilde düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere, Danıştay üyeleri için de asıl teminat, hâkimlik ve savcılık teminatı olup; hâkim ve savcılık mesleği ile olan bağın korunması bu teminatın sağlanması için yeterlidir. Bu nedenle, Danıştay üyeliğinin oniki yıllı sınırlanmasının ve kanunla üyeliklerinin sona erdirilmesinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatını ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

Maddenin birinci fıkrasına göre Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Danıştay üyelerinin üyelikleri sona ermektedir. Ancak bu tarih itibarıyla Danıştay Başkanı, Başsavcısı, başkanvekili ve daire başkanı olarak görev yapanların üyelikleri devam edecektir.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, üyelikleri sona erenler arasından ilgisine göre Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu veya Cumhurbaşkanınca Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş gün içinde, Danıştayın üçüncü fıkraya göre belirlenen yeni kadro sayısı dikkate alınmak suretiyle üye seçimi yapılacaktır.

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından Danıştay üyeliğine seçilmiş olup da Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte üyeliği sona erenlerden yeniden üye seçilmeyenlerin her türlü mali ve sosyal hakları saklı kalmak kaydıyla, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından idari yargıda sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanmaları hükme bağlanmaktadır. Cumhurbaşkanı tarafından seçilmiş olup da ikinci fıkra uyarınca seçilmeyen üyelere ise aynı teminatlar kapsamında bir tercih hakkı verilmektedir. Bu üyeler isteklerine göre idari yargıda bir göreve atanabilecekleri gibi her türlü mali ve sosyal hakları saklı kalmak kaydıyla idare bünyesinde başka bir göreve atanabileceklerdir.

Danıştay üyeliğinden Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeliğine seçilmiş olup Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Kurul üyeliği devam edenlerin Kurul üyeliklerinin sona ermesinden üç ay önce Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca veya Cumhurbaşkanınca yeniden Danıştay üyeliğine seçilmeleri halinde oniki yıl süreyle Danıştay üyesi olarak görev yapacakları hükme bağlanmaktadır. Yeniden seçilmeyenler hakkında maddenin beşinci ve altıncı fıkraları uygulanacaktır. Kurul üyelerinden yeniden Danıştay üyeliğine seçilmeyip idari yargıda bir göreve atanacaklara 6087 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi hükmü uygulanacaktır. Bu hüküm gereğince tercih ettikleri üç ayrı yerden birine atama yapılacaktır.

Birinci fıkranın ikinci cümlesi uyarınca üyelikleri devam eden üyeler ile ikinci fıkra uyarınca seçilen üyeler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren oniki yıl görev yapacaktır. Ayrıca bu üyelerin atama veya seçim nedeniyle yürüttükleri görevleri, bu görevlerinin süresi bitene kadar devam edecektir.

Seçilmeyen üyelerin atama veya seçim nedeniyle yürüttükleri görevler de Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla sona erecektir. Örnek vermek gerekirse, halen Yüksek Seçim Kurulu üyesi olarak görev yapan bir üyenin yeniden seçilmemesi halinde Yüksek Seçim Kurulu üyeliği de Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sona erecektir. Bu şekilde boşalan görevler için ikinci fıkra uyarınca yapılan seçimlerin tamamlandığı tarihten itibaren on gün içinde atama veya seçim yapılacaktır.

Birinci fıkranın ikinci cümlesi uyarınca üyelikleri devam eden üyeler ile ikinci fıkra uyarınca seçilen üyelerin daha önce Danıştay üyesi olarak çalıştıkları süreler üyelik kıdeminde dikkate alınacaktır. Buna göre, belli bir kıdem gerektiren daire başkanlığı, Başsavcılık gibi görevlere aday olan üyelerin daha evvel Danıştay üyesi olarak çalıştıkları sürelerin kıdemlerinin belirlenmesinde dikkate alınacağı açıklığa kavuşturulmaktadır.

Danıştay üye sayısının azaltılmasıyla birlikte hangi daireden kaç üyenin seçileceği belli olmadığından, onikinci fıkrayla seçilen üyelerin çalışacakları dairelerin yeniden belirlenmesi hükme bağlanmaktadır.

İstinaf incelemesi yapacak bölge idare mahkemelerinin faaliyete geçmesiyle ilk derece mahkemeleri tarafından verilen kararların büyük çoğunluğu bu mahkemelerde kesinleşecek, buna bağlı olarak Danıştaya gelecek dosya sayısı aynı oranda azalacaktır. Bu itibarla Kanunun 13 üncü maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle Danıştayın onyedisi olan daire sayısı ona düşürülmektedir. Ancak, Danıştay, uhdesinde bulunan dosyaları kendisi çözeceğinden, dosya sayısı kısa zamanda istenilen seviyeye düşmeyecektir. Bu nedenle maddenin onüçüncü fıkrasında yapılan düzenlemeyle dairelerin en geç üç yıl içinde kademeli olarak kapatılması, bu dairelerin Başkanlık Kurulunca kapatılınca kadar görevlerine devam etmeleri

öngörülmektedir. Maddenin ondördüncü fıkrasında Başkanlık Kurulunun her daire kapatma işleminden sonra daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirlemesi ve bu kararların derhal Resmi Gazetede yayımlanarak yayımı tarihinden itibaren on gün sonra uygulanmaya başlanması öngörülmektedir.

Kapatılan dairelerde görev yapan daire başkanı, üye ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağına Başkanlık Kurulu tarafından belirlenmesi ve dairelerde görev verilmeyen daire başkanlarının, başkanlık sürelerinin bitimine kadar Danıştay Başkanlığı nezdinde görev yapmaları hükme bağlanmaktadır. Başkanlık görev süresi Danıştay Başkanlığı nezdinde sona erenlerin veya başka bir daireye başkan olarak görevlendirilenlerin başkanlık kadroları başka bir işleme gerek kalmaksızın üye kadrosuna dönüşecektir.

Kapatılan dairelerin uhdelinde bulunan dosyalarla ilgili oluşabilecek tereddütlerin önüne geçilmesi amacıyla dairelerin kapatılması üzerine Başkanlık Kurulunun iş bölümüne ilişkin kararının Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kapatılan dairelerde bulunan dava dosyalarının ayrıca bir karar verilmesine yer olmaksızın listeye bağlanmak suretiyle mevcut hâlleriyle ilgili daireye devredileceği hükme bağlanmaktadır.

Danıştayın daire sayısının kademeli olarak azaltılmasına bağlı olarak boşalan her iki üyelik için bir üye seçimi yapılmak suretiyle meslek mensupları kadro sayısı da kademeli olarak doksana düşürülecektir. Seçim yapılmayan üye kadroları ise başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacaktır.

MADDE 14- Tasarıyla 2577 sayılı Kanunun 61 inci maddesinde yapılan değişiklikle, nöbetçi bölge idare mahkemesi heyetinin bölge idare mahkemesi başkan ve üyeleri arasından belirleneceğinin hüküm altına alınması nedeniyle mevcut durumda olduğu gibi nöbetçi idare ve vergi mahkemesi hâkimleri aynı zamanda nöbetçi bölge idare mahkemesinde görev yapmayacaklardır. Bu nedenle 27 nci maddenin yedinci fıkrasında yer alan çalışmaya ara verme süresi içinde idare ve vergi mahkemeleri tarafından verilen yürütmenin durdurulması kararlarına karşı yapılan itirazların en yakın nöbetçi mahkeme tarafından incelenmesini öngören hüküm madde metninden çıkarılmaktadır. Zira 61 inci maddede yapılan değişiklikle nöbetçi bölge idare mahkemesi heyeti ile nöbetçi idare mahkemesi heyeti farklı hâkimlerden oluşacağından itiraza konu dosyanın en yakın bölge idare mahkemesine gönderilmesi zorunluluğu ortadan kalkmaktadır.

MADDE 15- 2577 sayılı Kanunun 61 inci maddesine göre sadece bölge idare mahkemelerinin bulunduğu il merkezlerindeki bölge idare mahkemesi ile idare ve vergi mahkemeleri çalışmaya ara vermeden faydalanabilmektedir. Halen yirmi beş ilde bölge idare mahkemesi bulunmaktadır. Ancak 6545 sayılı Kanunla istinaf mercii olarak yapılandırılan bölge idare mahkemelerinin 20/7/2016 tarihinde faaliyete geçmelerine karar verilmiş ve bölge idare mahkemesi sayısı yediye düşürülmüştür. Bu itibarla mevcut hükme göre sadece yedi ilde bulunan idari yargı mercileri çalışmaya ara vermeden faydalanabilecektir. Maddeyle, bölge idare mahkemesi bulunmayan illerde birden fazla idare veya vergi mahkemesi bulunması kaydıyla bu mahkemelerin de çalışmaya ara vermeden faydalanabilmeleri sağlanmaktadır.

Bununla birlikte 61 inci maddenin ikinci fıkrasında yapılması öngörülen değişiklikle, çalışmaya ara vermeden faydalanacak mahkemelerde nöbetçi heyetin oluşturulmasına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Öte yandan, bölge idare mahkemelerinde bölge idare mahkemesi başkanının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından tüm daire başkan ve üyeleri arasından görevlendirilecek yeterli sayıda nöbetçi daire kurulması öngörülmektedir.

MADDE 16- 5235 sayılı Kanunla adli yargıda kanuni alt yapısı oluşturulan bölge adliye mahkemelerinin 20/7/2016 tarihinde faaliyete geçirilmesine ilişkin karar 7/11/2015 tarihli ve 29525 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Anılan tarih itibarıyla adli yargıda istinaf sistemine geçilecek ve ilk derece mahkemelerinin kararlarının büyük bir çoğunluğu bölge adliye mahkemelerinde kesinleşecektir. Bu durum Yargıtayın iş yükünü önemli ölçüde hafifleteceğinden, daire sayısının yeniden belirlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu itibarla, maddede yapılan değişiklikle Yargıtayın daire sayısı azaltılmaktadır. Ancak Yargıtay, uhdesinde bulunan dosyaları kendisi çözeceğinden, dosya sayısı kısa zamanda istenilen seviyeye düşmeyecektir. Bu nedenle geçici maddeyle dairelerin tedrici olarak kapatılarak bu maddede belirlenen sayıya indirilmesi öngörülmektedir.

MADDE 17- Yargıtay Büyük Genel Kurulunca üye tam sayısı esas alınarak yapılan seçimlerde ölüm, emeklilik veya istifa gibi nedenlerle boşalan üyeliklerin de hesaba katılması bazı seçimlerin aylarca tekrarlanmasına ve seçimlerin tıkanmasına neden olmaktadır. Ayrıca bu durum, Yargıtayın çok uzun süre seçim gündemiyle meşgul olmasına ve yargılama faaliyetlerinin aksamasına yol açmaktadır. Bu sorunların önüne geçilmesi amacıyla, 2797 sayılı Kanun ve diğer kanunlara göre yapılacak seçimlerde Yargıtay üye tam sayısının hesabında; görev süresinin dolması, ölüm, emeklilik veya istifa gibi nedenlerle boşalan üyeliklerin dikkate alınmayacağı hükme bağlanmaktadır.

MADDE 18- İlk derece mahkemelerince verilen kararlar, istinaf kanun yolunun uygulanmaya başlamasıyla kanuna, hukuka ve maddi olaya uygunluk yönünden istinaf mahkemelerince denetlenecek ve kararların büyük bir çoğunluğu bu aşamada kesinleşecektir. Bu nedenle, iş yükü önemli ölçüde azalacak olan Yargıtay, asli görevi olan içtihat mahkemesi niteliğine kavuşacaktır. Bu itibarla, 2797 sayılı Kanununun 13 üncü maddesine eklenmesi öngörülen fıkıyla Yargıtayın temyiz mercii olarak görev ve yetki sınırı vurgulanmaktadır. Böylece Yargıtayın temyiz mercii olarak dosyaları sadece hukuka uygunluk yönünden incelemesi ve içtihat mercii olarak görev yapması sağlanacaktır.

MADDE 19- Yargıtay üyeliğinin süresi, Anayasa Mahkemesi üyeliğinde olduğu gibi, üyelerin yeterince tecrübe kazanması ve tecrübelerini mahkeme çalışmalarına yansıtması bakımından makul bir süre olan oniki yıl olarak belirlenmektedir.

Anayasanın “Hâkimlik ve savcılık teminatı” başlıklı 139 uncu maddesi ile “Hâkimlik ve savcılık mesleği” başlıklı 140 ıncı maddesinde, görevlerini etki altında kalmadan yerine getirmeleri için hâkim ve savcılara bazı anayasal teminatlar sağlanmıştır. Bu teminatlar; hâkimler ve savcılarının altmışbeş yaşını bitirinceye kadar hizmet görmeleri, azlolunamamaları, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayıramamaları, bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun bırakılamamaları şeklinde düzenlenmiştir.

Anayasanın 154 üncü maddesinde Yargıtay üyeliği düzenlenirken bu üyeler için ayrı bir teminat öngörülmemiş, görev sürelerine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiş, üyelerin nitelikleri ve seçim usullerinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre Yargıtay üyelerinin sahip olduğu teminat Anayasada tüm hâkim ve savcılar için öngörülen teminatla aynı şekilde düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere, Yargıtay üyeleri için de asıl teminat, hâkimlik ve savcılık teminatı olup; hâkim ve savcılık mesleği ile olan bağın korunması bu teminatın sağlanması için yeterlidir. Bu nedenle, Yargıtay üyeliğinin oniki yıla sınırlanmasının mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatını ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

Bu itibarla Yargıtay üyeliği için oniki yıllık görev süresi getirilerek görev süresi sona eren Yargıtay üyelerinin Anayasanın 139 uncu ve 140 ıncı maddelerinde düzenlenen teminatlar gereğince her türlü mali ve sosyal hakları saklı kalmak kaydıyla, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanmaları hükme bağlanmaktadır.

Yüksek mahkeme üyelerinin belirli aralıklarla değişmesi, içtihatların yeni bir bakış açısıyla değerlendirilerek sürekli gelişmesine ve toplumun ihtiyaçlarına daha fazla cevap vermesine; üyelerin sürekli kendilerini yenilemelerine ve geliştirmelerine; yüksek mahkeme üyelerinin bilgi ve tecrübelerini istinaf ve ilk derece yargı mercilerine aktarmalarına imkân sağlayacaktır.

Öte yandan, üye sayısı ciddi oranda azaltılan yüksek mahkemelerin üyelerinin görev sürelerinde herhangi bir sınırlama olmadan emekliliklerine kadar çalışmaya devam etmeleri, ilk derece mahkemeleri ile istinaf mercilerinde görev yapan hâkim ve savcıların üye olma beklentilerini önemli derecede azaltacaktır. Yapılan düzenlemeyle, üye olma niteliğini haiz hâkim ve savcıların üyelik beklentilerinin canlı tutulması, çalışma şevklerinin artırılması ve kendilerini daha fazla geliştirmeleri de amaçlanmaktadır.

Görevi sona eren üyelerin Yargıtayla ilişkileri kesilecektir. Ancak herhangi bir şekilde üyelerin atama işlemlerinin gecikmesi durumunda, hak kaybına neden olunmaması amacıyla atama gerçekleşinceye kadar özlük haklarının Yargıtay tarafından karşılanmaya devam olunması özel olarak düzenlenmektedir.

MADDE 20- Maddeyle, 2797 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle Yargıtay üyeliği süresinin oniki yıl olarak belirlenmesi nazara alınarak maddeyle Yargıtay Birinci Başkanı seçilebilmek için öngörülen kıdem süresi yeniden düzenlenmektedir.

MADDE 21- Maddeyle, Danıştay Genel Sekreteri ile Yargıtay Genel Sekreteri seçilme şartlarında yeknesaklık sağlamak amacıyla Yargıtay Genel Sekreteri seçilebilmek için aranan beş yıl üyelik kıdemi şartı kaldırılmaktadır.

MADDE 22- Maddeyle, Yargıtay Yayın İşleri Müdürlüğü görevlerinin yerine getirilebilmesi amacıyla Yargıtay Yayınları Döner Sermayesi artırılmaktadır. Maddeye eklenmesi öngörülen fıkrayla ulusal veya uluslararası sempozyum, seminer ve diğer bilimsel toplantılar ile fiziki veya elektronik olarak kitap, dergi veya diğer her türlü yayın faaliyetlerinin giderleri ve kütüphaneye satın alınacak her türlü süreli veya süresiz yayınların bedelinin Yargıtay bütçesine yük getirmeden döner sermayeden elde edilecek gelirle karşılanması amaçlanmaktadır.

MADDE 23- 1/4/2015 tarihli ve 6644 sayılı Kanunla maddede yapılan değişiklikten sonra, Yargıtay hukuk dairelerinin ilk görevsizlik kararlarında büyük oranda doğru daireyi gösterdikleri müşahede edilmiştir. Buna rağmen, mevcut düzenleme uyarınca görevsizlik kararı veren dairenin dosyayı görevli gördüğü daireye göndermek yerine Hukuk İşbölümü İnceleme Kuruluna göndermek zorunda olması, gereksiz iş yüküne ve zaman kaybına neden olmaktadır. Maddeyle, dosyaların en kısa sürede görevli daireye ulaştırılması ve Hukuk İşbölümü İnceleme Kurulunun gereksiz iş yükünün ortadan kaldırılması amacıyla, kendisini görevsiz gören dairenin dosyayı doğrudan Kurula göndermesi yerine görevli olduğu kanısına vardığı daireye göndermesi, bu dairenin de kendisini görevsiz görmesi halinde dosyayı anılan Kurula göndermesi öngörülmektedir. Bununla birlikte, iki haftalık ön inceleme süresinin geçmesinden sonra dosyanın Kurula gönderilmesine karar verilemeyecektir.

Uygulamada bazı dairelerin duruşma günü verdikleri dosyalar hakkında da gönderme kararı vermelerinin hem taraflar hem de Hukuk İşbölümü İnceleme Kurulu bakımından bazı zorluklar doğurduğu görülmektedir. Bununla birlikte dosyalar üzerinde herhangi bir inceleme yapılmadan duruşma günü verilemeyeceğinden, duruşma günü verilen dosyalar hakkında gönderme kararı verilemeyeceği hükme bağlanarak dairelerin bu konuda daha titiz olması amaçlanmaktadır.

Ayrıca ivedi karar verilmesi gereken hukuki koruma tedbirlerine dair talepler hakkındaki kararların gecikmemesi ve bu kararları verecek merci hususunda uygulamada meydana gelen tereddütlerin önüne geçilmesi amacıyla, geçici hukuki koruma tedbirlerine dair taleplerin Hukuk İşbölümü İnceleme Kuruluna gönderme kararı veren daire tarafından karara bağlanacağı hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 24- Maddeyle, bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçmesiyle birlikte Yargıtayın iş yükünün büyük oranda azalacak olması nedeniyle, Yargıtayın üye sayısı azaltılmaktadır.

Anayasanın “Hâkimlik ve savcılık teminatı” başlıklı 139 uncu maddesi ile “Hâkimlik ve savcılık mesleği” başlıklı 140 ıncı maddesinde hâkim ve savcılara görevlerini etki altında kalmadan yerine getirmeleri için bazı anayasal teminatlar sağlanmıştır. Bu teminatlar, hâkimler ve savcılarının altmışbeş yaşını bitirinceye kadar hizmet görmeleri, azlolanamamaları, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamamaları, bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun bırakılamamaları şeklinde düzenlenmiştir. Ayrıca, Anayasanın 154 üncü maddesinde Yargıtay üyeliği düzenlenirken bu üyeler için ayrı bir teminat öngörülmemiş, görev sürelerine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiş, üyelerin nitelikleri ve seçim usullerinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre Yargıtay üyelerinin sahip olduğu teminat Anayasada tüm hâkim ve savcılar için öngörülen teminatla aynı şekilde düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere, Yargıtay üyeleri için de asıl teminat, hâkimlik ve savcılık teminatı olup; hâkim ve savcılık mesleği ile olan bağın korunması bu teminatın sağlanması için yeterlidir. Bu nedenle, Yargıtay üyeliğinin oniki yılla sınırlanmasının ve kanunla üyeliklerinin sona erdirilmesinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatını ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

Öte yandan, Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Yargıtay Birinci Başkanı, Cumhuriyet Başsavcısı, birinci başkanvekili, Cumhuriyet Başsavcivekili ve daire başkanı olarak görev yapanların Yargıtay üyelikleri devam edecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Yargıtay meslek mensuplarının kadro sayısı üçyüz olarak belirlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasına göre, üyelikleri sona erenler arasından Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş gün içinde, Yargıtayın üçüncü fıkraya göre belirlenen yeni kadro sayısı dikkate alınmak suretiyle üye seçimi yapılacaktır.

Yargıtay üyeliğine seçilmiş olup da Kanunun yürürlüğe girmesiyle üyeliği sona erenlerden yeniden üye seçilmeyenlerin her türlü mali ve sosyal hakları saklı kalmak kaydıyla, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanmaları hükme bağlanmaktadır.

Yargıtay üyeliğinden Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeliğine seçilmiş olup Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Kurul üyeliği devam edenlerin Kurul üyeliklerinin sona ermesinden üç ay önce Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yeniden Yargıtay üyeliğine seçilmeleri halinde oniki yıl süreyle Yargıtay üyesi olarak görev yapacakları hükme bağlanmaktadır. Yeniden seçilmeyenler Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeliği sona erdikten sonra Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulu tarafından her türlü mali ve

sosyal hakları saklı kalmak kaydıyla sınıf ve derecelerine uygun bir göreve atanacaklardır. Ayrıca bu kişilere 6087 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi hükmü uygulanacaktır. Bu hüküm gereğince tercih ettikleri üç ayrı yerden birine atama yapılacaktır.

Birinci fıkranın ikinci cümlesi uyarınca üyelikleri devam eden üyeler ile ikinci fıkra uyarınca seçilen üyeler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren oniki yıl görev yapacaktır. Ayrıca bu üyelerin atama veya seçim nedeniyle yürüttükleri görevleri, bu görevlerinin süresi bitene kadar devam edecektir.

Seçilmeyen üyelerin atama veya seçim nedeniyle yürüttükleri görevler de Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla sona erecektir. Örnek vermek gerekirse, halen Yüksek Seçim Kurulu üyesi olarak görev yapan bir üyenin yeniden seçilmemesi halinde Yüksek Seçim Kurulu üyeliği de Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sona erecektir. Bu şekilde boşalan görevler için ikinci fıkra uyarınca yapılan seçim tarihinden itibaren on gün içinde atama veya seçim yapılacaktır.

Birinci fıkranın ikinci cümlesi uyarınca üyelikleri devam eden üyeler ile ikinci fıkra uyarınca seçilen üyelerin daha önce Yargıtay üyesi olarak çalıştıkları süreler üyelik kıdeminde dikkate alınacaktır. Buna göre, belli bir kıdem gerektiren daire başkanlığı, Başsavcılık gibi görevlere aday olan üyelerin daha evvel Yargıtay üyesi olarak çalıştıkları sürelerin kıdemlerinin belirlenmesinde dikkate alınacağı açıklığa kavuşturulmaktadır.

Yargıtay üye sayısının azaltılmasıyla birlikte hangi daireden kaç üyenin seçileceği belli olmadığından, seçilen üyelerin çalışacakları dairelerin yeniden belirlenmesi hükme bağlanmaktadır.

Bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçmesiyle ilk derece mahkemeleri tarafından verilen kararların büyük çoğunluğu bu mahkemelerde kesinleşecek, buna bağlı olarak Yargıtaya gelecek dosya sayısı aynı oranda azalacaktır. Bu itibarla Kanunun 5 inci maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle Yargıtayın kırkaltı olan daire sayısı yirmidörde düşürülmektedir. Ancak Yargıtay, uhdesinde bulunan dosyaları kendisi çözeceğinden, dosya sayısı kısa zamanda istenilen seviyeye düşmeyecektir. Bu nedenle maddenin onikinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle dairelerin en geç üç yıl içinde kademeli olarak kapatılması, bu dairelerin Birinci Başkanlık Kurulunca kapatılıncaya kadar görevlerine devam etmeleri öngörülmektedir. Maddenin onüçüncü fıkrasında Birinci Başkanlık Kurulunun her daire kapatma işleminden sonra daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirlemesi ve bu kararların derhal Resmi Gazetede yayımlanarak yayımı tarihinden itibaren on gün sonra uygulanmaya başlanması öngörülmektedir.

Kapatılan dairelerde görev yapan daire başkanı, üye ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını Birinci Başkanlık Kurulu tarafından belirlenmesi ve dairelerde görev verilmeyen daire başkanlarının, başkanlık sürelerinin bitimine kadar Yargıtay Birinci Başkanlığı nezdinde görev yapmaları hükme bağlanmaktadır. Başkanlık görev süresi Yargıtay Birinci Başkanlığı nezdinde sona erenlerin veya başka bir daireye başkan olarak görevlendirilenlerin başkanlık kadroları başka bir işleme gerek kalmaksızın üye kadrosuna dönüşecektir.

Kapatılan dairelerin uhdelinde bulunan dosyalarla ilgili oluşabilecek tereddütlerin önüne geçilebilmesi amacıyla dairelerin kapatılması üzerine Birinci Başkanlık Kurulunun iş bölümüne ilişkin kararının Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kapatılan dairelerde bulunan dava dosyalarının ayrıca bir karar verilmesine yer olmaksızın listeye bağlanmak suretiyle mevcut hâllerıyla ilgili daireye devredileceği hükme bağlanmaktadır.

Yargıtayın daire sayısının kademeli olarak azaltılmasına bağlı olarak boşalan her iki üyelik için bir üye seçimi yapılmak suretiyle meslek mensupları kadro sayısı da kademeli olarak ikiyüze düşürülecektir. Seçim yapılmayan üye kadroları ise başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacaktır.

MADDE 25- Tasarıyla 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanununun 28 inci maddesinde yapılan değişiklikle meslek öncesi eğitim sonunda adaylara yazılı sınava ilaveten sözlü sınav da yapılması öngörülmektedir. Maddeyle, bu değişikliğe uyum sağlamak amacıyla 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 13 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

MADDE 26- Tasarıyla 2802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinde yapılan değişiklikle kanun yolu incelemeleri sonunda hâkim ve savcılar hakkında kanun yolu değerlendirme formu düzenleneceği hükme bağlanmaktadır. Maddeyle, hâkim ve savcılar hakkında düzenlenen kanun yolu değerlendirme formlarının derece yükselmelerinde dikkate alınması amacıyla 2802 sayılı Kanunun 21 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

MADDE 27- 2802 sayılı Kanunun mülga 28 inci maddesi uyarınca, hâkim ve savcılarının kanun yolu incelemesinden geçen işleri için yüksek mahkemeler ile bölge idare mahkemeleri ilgili hâkim ve savcılara not vermekte, bu notlar ise 2802 sayılı Kanunun 21 inci ve 33 üncü maddeleri uyarınca hâkim ve savcılarının terfilerinde aranan kriterler arasında yer almaktaydı. Ancak, 31/3/2011 tarihli ve 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 31 inci maddesiyle 2802 sayılı Kanunun 28 inci maddesi yürürlükten kaldırılarak hâkim ve savcılarının kanun yolu incelemesinden geçen işleri için not verilmesi uygulamasına son verilmiştir.

Aradan geçen zamanda, hakîm ve savcılarının, yüksek mahkemelerin içtihatlarını yeteri kadar takip etmedikleri ve kararlardaki isabet oranlarında beklenen artışın sağlanamadığı aksine düşüş olduğu görülmüştür. İlk derece ve istinaf mahkemelerince verilen kararların mahiyeti ve niteliği hususunda maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen kriterler dikkate alınarak en doğru tespiti, kanun yolu incelemesini gerçekleştiren merciler yapabilecektir. Bu itibarla kanun yolu incelemesi yapan mercilerce düzenlenecek kanun yolu değerlendirme formu, hâkim ve savcılarının dosyalardaki hukuki bilgi ve performanslarını ölçecek en etkili yoldur. Düzenlemeyle hâkim ve savcılarının, duruşmalara hazırlıklı çıkmaları, hukuki gelişmeleri takip etmeleri, soruşturma ve davaları makul sürede sonuçlandırmaları ve daha isabetli karar vermeleri amaçlanmaktadır.

Maddeyle, Yargıtay ve Danıştay daireleri ile genel kurullarının yaptıkları kanun yolu incelemeleri sonunda, maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kriterler dikkate alınarak, ilk derece ve istinaf kanun yolu incelemesinde görev alan hâkim ve savcılar hakkında çok iyi, iyi, orta ve zayıf şeklinde kanun yolu değerlendirme formu düzenlenmesi öngörülmektedir. Yapılan incelemede olumlu veya olumsuz kanaat edinilememesi halinde, bu durum değerlendirme formunda belirtilmekle yetinilecektir. Ayrıca, bölge adliye mahkemeleri veya bölge idare mahkemeleri dairelerince yapılan istinaf incelemesi sonucunda da aynı kriterler dikkate alınarak hâkim ve savcılar hakkında kanun yolu değerlendirme formu düzenlenecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, hükmün onanmış veya bozulmuş olmasının, tek başına olumlu veya olumsuz değerlendirme yapılmasını gerektirmediği belirtilmektedir.

Değerlendirme formu, kararı inceleyen heyetin başkanı tarafından düzenlenecektir. Söz konusu form daha sonra UYAP'a kaydedilecek ve hakkında değerlendirme formu düzenlenenler, formun UYAP'a kaydedilmesinden itibaren bir ay içinde gerekçelerini belirtmek suretiyle değerlendirme formunun yeniden incelenmesini isteyebileceklerdir. Yeniden inceleme talebi, incelemeyi yapan heyetin başkan ve üyeleri tarafından birlikte karara bağlanacaktır.

Hukukun üstünlüğüne dayalı demokratik hukuk devletlerinde şeffaflık ve hesap verebilirlik kamuoyu denetimini sağlayan en önemli araçlardan biridir. Birçok ülkede soruşturma, kovuşturma ve yargılamanın tamamlanması için makul sürelerin belirlenerek duyurulması hem şeffaflık ve hesap verebilirlik hem de yargıya olan güveni güçlendirici etkisi

nedeniyle tercih edilmektedir. Ülkemizde de yargıya olan güveni güçlendirmek, mahkeme ve Cumhuriyet başsavcılıklarının verimliliğini artırmak ve soruşturmaya başladığında veya dava açıldığında tarafların yargılamanın ne zaman tamamlanacağını bilmelerini sağlamak amacıyla makul sürelerin belirlenmesi öngörülmektedir.

MADDE 28- Tasarıyla 2802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinde yapılan değişiklikle kanun yolu incelemeleri sonunda hâkim ve savcılar hakkında kanun yolu değerlendirme formu düzenleneceği hükme bağlanmaktadır. Maddeyle, hâkim ve savcılar hakkında düzenlenen kanun yolu değerlendirme formlarının birinci sınıf olan hâkim ve savcılarının başarılı olup olmadıkları konusunda yapılacak incelemede dikkate alınması amacıyla 2802 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

MADDE 29- Yargı sisteminin sağlıklı olarak işleminde insan kaynağı önemli bir yer tutmakta olup, bu kaynağın temelinde de hâkim ve savcılar yer almaktadır. Bu itibarla, hukuk devletinin vazgeçilmez unsuru olan adil, etkin ve güvenilir bir yargının temini bakımından hâkim ve savcılarının en iyi şekilde yetiştirilmeleri gerekmektedir. Meslek öncesi eğitimin; mesleğin ifası için gereken bilgi ve beceriye sahip, tarafsızlık duygusu ve meslek onuru ile adalet anlayışı gelişmiş, mesleğin etik ilkelerine bağlı, araştırma ve inceleme yeteneğini kazanmış, temel hukuk ilkelerini kavramış, hukuki uyumsuzlukları yorumlayıp çözüm üretebilen hâkim ve savcılarının yetişmelerini sağlaması gerekmektedir.

Yargı görevini icra edecek adayların mesleğe kabullerinden önce başarı ve liyakat durumlarının bütün yönleriyle değerlendirilmesine ihtiyaç bulunduğundan, hâkim ve savcı adaylarına meslek öncesi eğitim sonunda yazılı sınava ilave olarak sözlü sınav getirilmektedir.

Düzenlemeyle hâkim ve savcı adaylarının; eğitim konularına ilişkin bilgi düzeyi, mevzuat ve içtihat bilgisi, mesleki yeterliliği, hukuki meseleleri kavrama, çözme ve ifade etme yeteneği, özgüveni, temsil kabiliyeti ve davranışlarının mesleğe uygunluğu hususlarında daha sağlıklı değerlendirme yapılması amaçlanmaktadır. Bu maksatla hâkim ve savcı adaylarına eğitim sonunda yapılacak yazılı ve sözlü sınavlar için ayrı kurullar kurulmaktadır. Yazılı sınavda başarılı olan adaylar sözlü sınava alınacaktır. Eğitim dönemi sonunda başarılı sayılabilmek için, yazılı sınavda en az yetmiş puan alarak başarılı olunması, yazılı sınav puanının yüzde altmış ile sözlü sınav puanının yüzde kırkının toplamının en az yetmiş olması gerekmektedir.

MADDE 30- Maddenin birinci fıkrasıyla, 4954 sayılı Kanunun değiştirilen 28 inci maddesinin; Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla henüz mesleğe kabulü yapılmayan hâkim ve savcı adayları hakkında da uygulanacağı hüküm altına alınmaktadır.

İkinci fıkrayla bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinin göreve başlamasıyla ilk derece yargı mercilerinde oluşacak hâkim ve savcı ihtiyacının karşılanması amacıyla Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl süreyle Bakanlığın teklifi ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun kararı ile bir yıllık staj süresini tamamlayan adli ve idari yargı hâkim ve savcı adaylarının Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca mesleğe kabul edilmeleri hâlinde, hâkimlik ve savcılık mesleğine atanabileceği düzenlenmektedir.

MADDE 31- Maddeyle, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 15 inci maddesine yeni bir fıkra eklenerek, Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısımının Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümlerinde tanımlanan bazı suçlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan dolayı açılan davaların, suçun işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan ağır ceza mahkemesinde görülmesi sağlanmaktadır. Hâlen bu suçlarla ilgili

davaların, suçun işlendiği yer il veya ilçe ağır ceza merkezlerinde dağıtık biçimde görülmesi, ihtisaslaşmanın sağlanması ile adli ve idari kapasitenin etkin ve verimli kullanımı bakımından zorluklar doğurmaktadır. Özellikle terör suçlarında, örgüt ve mensuplarının aynı il ancak birden fazla ilçe idari sınırları içinde kalan eylemlerinin soruşturulması ve kovuşturulması sürecinde bu zorluklar daha belirgin hale gelmektedir. Başta Ankara ve İstanbul gibi büyükşehirler olmak üzere, il merkezlerinde fakat farklı ilçe ve yetki alanlarında işlenen suçlarla ilgili kovuşturmalarda farklı mahkemeler arasında yetkiye ilişkin tereddütler doğabilmektedir.

Kolluk teşkilatlarının uzman birim ve personelinin il merkezlerinde bulunması, tecrübeli yargı mensubu ve nitelikli personelle adli ihtisaslaşmanın il merkezlerinde daha kolay sağlanabilmesi ve ihtiyaç duyulan idari kapasitenin il merkezlerinde daha güçlü olması öngörülen düzenlemenin gerekçeleri arasındadır. Terör suçlarının yargılamaları söz konusu olduğunda, daha kritik bir öneme kavuşan nakil güvenliği ve yargılama faaliyetinin güven içinde sürdürülebilmesi ihtiyacı da böyle bir düzenlemeyi gerekli kılmaktadır.

5235 sayılı Kanununun 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasına 2/12/2014 tarihli ve 6572 sayılı Kanunla eklenen hükümlerle, ihtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak ceza mahkemelerinin belirli bir mahaldeki daireleri arasındaki iş dağılımının Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenebilmesi imkânı getirilmiştir. Ancak, terör suçlarıyla ilgili davaların il ve ilçe ağır ceza mahkemelerinde dağıtık biçimde görülmesi ve çoğu ilçe ağır ceza mahkemesinin tek daire (mahkeme) olarak çalışması nedeniyle sözü edilen kanun hükmü işletilememekte ve ihtisaslaşma sağlanamamaktadır. Düzenlemeyle bu sorun aşılırsa, bahsedilen davaların il merkezindeki ağır ceza mahkemelerinde görülmesi sağlanmaktadır. Bu düzenlemeyle örneğin, eylemlerini İstanbul'un birden fazla ağır ceza merkezinin yetki alanında gerçekleştiren terör örgütü üyelerinin yargılamaları İstanbul Adliyesinde yürütülecek, keza, ağır ceza merkezi olan bir ilçede işlenen aynı kapsamdaki suçlar nedeniyle açılacak davalar da o ilçenin bağlı bulunduğu il merkezindeki ağır ceza mahkemesinde görülecektir.

Değişikle, söz konusu suçların kovuşturulmasına ilişkin mevcut usul hükümleri değiştirilmemektedir. Sadece, çözümü uzmanlık gerektiren terör suçlarının kovuşturmalarının, işlendikleri yerin bağlı olduğu il merkezinde kurulu bulunan ağır ceza mahkemelerinde, daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi amaçlanmaktadır. Benzer bir düzenleme, bankacılık faaliyeti çerçevesinde işlenen belirli suçların kovuşturulmasıyla ilgili olarak 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 164 üncü maddesinde de yer almaktadır. Bu hüküm gereğince ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren belli başlı bankacılık suçlarına ait davalar, fiilin işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan (1) numaralı ağır ceza mahkemesinde görülmektedir.

MADDE 32- Maddeyle, 5235 sayılı Kanununun 21 inci maddesinde değişiklik yapılarak, Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısımının Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümlerinde tanımlanan bazı suçlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar sebebiyle açılacak soruşturmaların, suçun işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan Cumhuriyet başsavcılığınca yürütülmesi sağlanmaktadır. Hâlen bu suçlarla ilgili soruşturmaların, suçun işlendiği yer il veya ilçe Cumhuriyet başsavcılıklarınca dağıtık biçimde yürütülmesi, ihtisaslaşmanın sağlanması ile adli ve idari kapasitenin etkin ve verimli kullanımı bakımından ciddi zorluklar doğurmaktadır. Özellikle terör suçlarında, örgüt ve örgüt mensuplarının aynı il ancak birden fazla ilçe idari sınırları içinde kalan eylemlerinin soruşturulması sürecinde bu zorluklar daha belirgin hale gelmektedir. Başta Ankara ve İstanbul gibi büyükşehirler olmak üzere, il merkezlerinde fakat farklı ilçe ve yetki alanlarında işlenen suçlarla ilgili yürütülen soruşturmalarda, farklı savcılık birimleri arasında yetkiye ilişkin tereddütler doğabilmektedir. Aynı olayla ilgili farklı hukuki değerlendirmelere bağlı

olarak verilebilen farklı kararlar soruşturmanın bütünlüğünü ve farklı adli mercilerle yazışma ihtiyacı da soruşturmanın gizliliğini bozabilmektedir.

Kolluk teşkilatlarının uzman birim ve personelinin il merkezlerinde bulunması, tecrübeli yargı mensubu ve nitelikli personelle adli ihtisaslaşmanın il merkezlerinde daha kolay sağlanabilmesi ve ihtiyaç duyulan idari kapasitenin il merkezlerinde daha güçlü olması öngörülen düzenlemenin gerekçeleri arasındadır. Terör suçlarının soruşturulması söz konusu olduğunda, daha kritik bir öneme kavuşan nakil güvenliği ve soruşturma faaliyetinin güven içinde sürdürülebilmesi ihtiyacı da böyle bir düzenlemeyi gerekli kılmaktadır.

Değişiklikle, söz konusu suçların soruşturulmasına ilişkin mevcut usul hükümleri değiştirilmemektedir. Sadece, çözümü uzmanlık gerektiren terör suçlarına ilişkin soruşturmaların, suçun işlendiği yerin bağlı olduğu il merkezinde bulunan il Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi amaçlanmaktadır.

Düzenlemeyle, ayrıca, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcısının soruşturma (kaybolma ihtimali bulunan delilleri toplama) yetkileri saklı tutulmaktadır. Örneğin, otopsi işlemi veya gözaltı, arama ve elkoyma gibi koruma tedbirlerinin alınmasını gerektiren, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcısı tarafından zorunlu olan delillerin her hâlükarda toplanması ve karar alınması gereken durumlarda bulunduğu yer sulh ceza hâkimliğinden talepte bulunması imkânı tanınmaktadır. Bunun yanı sıra, belli başlı soruşturma işlemlerinin yetkili ve görevli il Cumhuriyet savcısına niyabeten, suçun işlendiği yerdeki Cumhuriyet savcısı tarafından yapılabilmesi mümkün olacaktır. Soruşturma işlemlerinin kısmen veya tamamen suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcısınca yerine getirilmesine, görevli ve yetkili il Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilecektir.

MADDE 33- 5235 sayılı Kanunun 15 inci ve 21 inci maddelerine eklenen hükümlerle bazı suçların soruşturulması veya kovuşturulması suçun işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan Cumhuriyet başsavcılığınca ve ağır ceza mahkemelerince yürütüleceği düzenlemektedir. Ancak, halen yürütülen soruşturma veya kovuşturmalar belli bir aşamaya gelmiş olup, bu dosyaların mevcut mahkemelerce veya Cumhuriyet savcıları tarafından tamamlanmasının usul ekonomisi bakımından daha uygun olacağı değerlendirilmiştir. Bu nedenle geçici düzenleme yapılmaktadır.

MADDE 34- 5271 sayılı Kanunun 133 üncü maddesine göre, suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması halinde soruşturma ve kovuşturma sürecinde, şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kayyım atanabilmektedir. Maddede yapılan değişiklikle, şirketlerin ortaklık payları veya menkul kıymetler idare yetkilerinin de kayyıma devredilebileceği öngörülmekte ayrıca, suçlarla daha etkili mücadele edilebilmesi amacıyla tedbirin uygulanabileceği suçlar listesi genişletilmektedir.

19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 127 nci maddesinin beşinci fıkrasında, fona devredilen bankalara atanan yönetim kurulu ve denetim kurulu üyelerine karşı görevlerinin ifası nedeniyle açılan davaların atamayı yapan Kurum veya Fon aleyhine açılmış sayılacağı ve husumetin de ilgili kuruma yöneltilmesi gerektiği belirtilmiştir. 5271 sayılı Kanunun 133 üncü maddesi uyarınca görevlendirilen kayyımlara ilişkin olarak da benzer bir düzenleme yapılmaktadır.

5271 sayılı Kanunun 133 üncü maddesi uyarınca atanan kayyımlara görevleri nedeniyle yapmış oldukları işlemlerden dolayı doğrudan tazminat davası açılabilmesi, bu kişilerin tazminat davalarıyla karşı karşıya kalması sonucunu doğurabilecektir. Bu nedenle kayyımlara karşı açılacak tazminat davalarının, Bankacılık Kanununda olduğu gibi doğrudan kendilerine değil, Devlete karşı açılması yönünde düzenleme yapılmaktadır. Kamu

görevlilerinin sebep oldukları zararlar yönünden tazminat istemlerinin, rücu saklı kalmak üzere öncelikle Devletten istenebilmesi anayasal düzeyde kabul edilmiş bir usuli güvencedir. Maddeye göre atanan kayyımlar, personel rejimi bakımından kamu görevlisi sayılmamakla birlikte, muhakeme sürecinde üstlendikleri görev esasen bir kamu görevi niteliği taşımaktadır. Şirketin faaliyeti çerçevesinde suç delillerinin araştırılıp ortaya çıkarılmasında soruşturma makamlarına yardımcı olan kayyımların, görevlerinden kaynaklanan tazminat istemleriyle bireysel olarak başbaşa bırakılmamaları amacıyla kayyımların sorumluluk rejimi belirlenmektedir.

MADDE 35- 5320 sayılı Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında, bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçmesinden önce aleyhine temyiz kanun yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 322 nci maddesinin dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları hariç olmak üzere, 305 ila 326 ncı maddelerinin uygulanması ve temyiz incelemesinin Yargıtay tarafından yapılması hükme bağlanmıştır. Bir başka ifadeyle kararların tabi olacağı kanun yolu karar tarihine göre değil, kanun yolu müracaat tarihine göre belirlenmektedir. Maddeyle, uygulamada yaşanabilecek karışıklıkların önlenmesi amacıyla kararın tabi olacağı kanun yolunun tespitinde karar tarihi esas alınmaktadır. Böylece istinaf mahkemelerinin faaliyete geçmesinden önce verilen kararlar hakkında istinaf usulü uygulanmayacak, bu mahkemelerin faaliyete geçmesinden sonra verilen kararlar ise istinaf kanun yoluna tabi olacaktır. Bununla birlikte oluşabilecek tereddütlerin önüne geçilebilmesi amacıyla istinaf mahkemelerinin faaliyete geçmesinden önce verilen kararlara ilişkin dosyaların Yargıtay tarafından istinaf mahkemelerine gönderilemeyeceği vurgulanmaktadır.

MADDE 36- 6100 sayılı Kanununun geçici 3 üncü maddesinde, bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçmesinden önce aleyhine temyiz kanun yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 26/9/2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ila 454 üncü madde hükümlerinin uygulanması ve temyiz incelemesinin Yargıtay tarafından yapılması hükme bağlanmıştır. Bir başka ifadeyle kararların tabi olacağı kanun yolu karar tarihine göre değil, kanun yolu müracaat tarihine göre belirlenmektedir. Maddeyle, uygulamada yaşanabilecek karışıklıkların önlenmesi amacıyla kararın tabi olacağı kanun yolunun tespitinde karar tarihi esas alınmaktadır. Böylece istinaf mahkemelerinin faaliyete geçmesinden önce verilen kararlar hakkında istinaf usulü uygulanmayacak, bu mahkemelerin faaliyete geçmesinden sonra verilen kararlar ise istinaf kanun yoluna tabi olacaktır. Bununla birlikte oluşabilecek tereddütlerin önüne geçilebilmesi amacıyla istinaf mahkemelerinin faaliyete geçmesinden önce verilen kararlara ilişkin dosyaların Yargıtay tarafından istinaf mahkemelerine gönderilemeyeceği vurgulanmaktadır.

MADDE 37- Yürürlük maddesidir.

MADDE 38- Yürütme maddesidir.